

46

דף השבוע

דגניה ב' - פנימי לחברים בלבד

מס' 529 ט' ניסן תשכ"ט

28.3.69

לפרשה זו

פרטנו צו מספרת על הקיסת אהרון ובניו לכהנים. ההקדשה נעזחה בטקס ספואר בפתח אהל מועד לעיני כל בני ישראל.

לכהנים היה מעמד מיוחד. הם עבדו רק במטבח וזכו לכבוד רב. "וצריך כל אדם מישראל לנהוג בהם כבוד הרבה, ולהקדים אותם לכל דבר שבקדושה: לפחה בחורה ראסון, ולברך ראסון, ולסול מנה יפה ראסון".

(משנה תורה לרמב"ט, ספר עבודה)

"מעשה בפנחס הסתה ומכנהו כהן גדול ויצאו אחיו הכהנים וראו אותו חוצב אבנים, ולא הניחיהו ומלאו את המחבט שלפניו דיברי זהב".

(הנחומא הקדום אמור)

"איס הר הבית היה מחזר על כל מסטר ומסטר. ואבוקה דולקת לפניו. וכל מסטר שאינו עומד ואומר לו: "איס הר הבית שלום עליך", ניכר שהוא יסן. חובטו איס הר הבית במקלו. ורעות היחה לו לטרוף את כסותו. והס אומרים: מה קול בעזרה? קול בן לוי לוקח ובגדיו נטרפים, טיסן לו על המסטר. רבי אליעזר בן יעקב אומר: פעם אהת סאאו את אחי אסד יסן וטרפו את כסותו".

(תמיד, כ"ז:)

הכרנו לוי האכול ז"ל נפטר ה' באדר השכ"ט

חוברה "דף השבוע" חוקדת לזכרו

מספחתי היחה מספחה מסועפת וגדולה של בנימין ובנות. הטבא והסבתא ניהלו את כל העסקים בצורה קולקטיבית. העסקים כללו: תחנות קמח, בית-חרושת לסוכר, הכיתה קרקעות ומחסני גפס. כמעט שאין דבר שאני מטפל בו בארץ ואחד שילחי בו כתפקידי כסד החקלאות, מנהל המחלקה להתייכנות של הסוכנות היהודית, ועכסיו כסד האוצר, שלא היו במספחה זו; אפילו עסקי כספים היו להם, וגם בקר וסוסים ועופות בכמות גדולה. מטק זה היה דבר מיוחד במינו.

העיריה בה נולדתי היחה מוקפת עיריות גדולות וכפרים ולהם שיטסה צומת דרכים וצומת מסילות ברזל. המספחה גרה בבית אחד עצום וגדול מחולק. חדרים-חדרים.

על אבי אני נוהג להגיד שהיה בר-אורי"ן אשר שמן הלך לפניו באותה סביבה, בעוד שהצד של אמי היה יותר הצד המסקי והחקלאי. הטבא מצד אבי היה יצחק יואל ליפס שקולניק ואני ואחי נקראנו בסביבה "יצחק ליפס" אייניקלאך" (הנכדים של יצחק ליפס). נכון שאבי נרצח בשנת 1917, אחרי שעליתי ארצה ורק כעבור הרבה שנים קבלתי על כך ידיעה מאת גדול ממני.

בהיותי בן ארבע שנים הובילוני לעיריה בה גר אבי, ואני ואחי הגדול ממני בשנה וחצי, למדנו ט"ב "חדר" עד לגמרא, ובגיל 7-8 התחלנו ללמוד גמרא. מכיון שהיינו בבית אמיד לקחו קצבילנו לתקופת הקיץ "לערער" (מורה) להבדיל מ"מלמד", ואז התחלנו ללמוד גם מעט לימודי חול, ודבר זה נמשך שנים אחדות באורטובה. אותה תקופה התחילו להתפתח גם הנוצרות סוציאליסטיות והן הגיעו גם אלינו. סטודנטים מאומנים לימדו אותנו אז טפרות רוסייה וקריאה רוסייה כדי להכין אותנו לקראת הכניסה לגימנסיה רוסייה בוילנה. וטס נתקלתי להאסונה בצעירי ציון. בכלל, וילנה היחה מקום ויכוד עבור הנוצרות הסוגות ברחוב היהודי. - זה היה בהיותי בגיל 16 - 18. הייתי אז במספחתי של יצחק ליב גולדברג שהיה מורה ציוני (גם הציונים, לא רק הצאר ניקולאי, חלקו את רוסייה לאיזורים ולכל איזור היה מורה). הציונים במקום ערכו אסיפות, עסקו בפעולות מטעם הקה"ל, והסמיצו הרבאות כדי להוכיח טעם ישראל הוא באמת אומה, ואז נפגשתי עם שפרינצק המנהל, שנקלע למקום לפני קונגרס ציוני, היחה זו הטעם הראשונה שמטלחה של פועלי ישראל הופיעו כאירים לקונגרס כדי להביא לפניו את הענינים הקונקרטיים והמעסיים של פועלי ארץ ישראל. מגיחתי זו עם שפרינצק הספיעה עלי ביותר ואז גמלה אצלי ההחלטה כי "הקץ לדיבורים והעת לעלות". דברנו אז אמנם עברית גם ברחוב, אבל ידעתי שזה איננו מספיק וכי החובה היא עליה לארץ ישראל, באותה ימים נרצחו ברסקי וזלצמן בין כנרת לרביניה, ומעל לדפי "הפועל הצעיר" פורסם תוכן המכתב של הוריהם שהיו אז ברוסייה, אל החברים בדגניה. היה זה מכתב תנחומים של ההורים הסכולים אל חברי דגניה בו הם מציינים כי הם מבטיחים לעזוב את רוסייה ולעלות ארצה. ואמנם הם עלו והסתקעו בנהלל ובכפר יחזקאל. נדמה לי שבהצגה "כנרת כנרת" תוזכר ענין זה.

עליתי ארצה בשנת 1914 - יס על כך ויכוח ביני ובין הרצפלד: אני אומר שאני עליתי ארצה אחרי הרצפלד, ואילו הוא טוען שהוא עלה אחרי... אולי עליתי בסוף 1913, אינני זוכר בדיוק, לא, זה היה בהחלטה 1914. ירדתי ביפו וזכיתי להסתל על גבו של סבל ערבי כדי להגיע לחוף. הסחובתי אותו יום במה שהיה ואסיחה של הל-אביב ובמערכת י. הפועל הצעיר שהיחה אז בנה סלוט. מערכת הפועל הצעיר היחה באותם הימים הכתובה הראשונה לטביעים ארצה.

היה זה יום חמישי, ולמחרת, ביום הססי צריך הייתי להתחיל לעסות מסה, ובאותם הימים אמרו: "היפה בבחורים, בא בעקבות הדיליו'נס". הסחבר כי הדיליו'נס יוצא למחר בסעה זו וזו לפתח תקוה, והחלטתי לבוא בעקבותיו. החפצים שלי היו מעטים. היה לי כר בצפיח אדומה וכשהוא נעלם לי כאב לי נורא כי היה זה כר מהבית. אותה תקופה עדיין לא הייתי חבר מפלגה, אגב, זמן מסוים לאחר שהייתי בארץ עדיין לא הייתי חבר מפלגה, ופרוסה לפורטה גם כן לא היחה בכיסי. הגעתי לפתח תקוה לפנות ערב ונתקלתי על ידי חברים. היה בידי מכתב לבן דודו של צ'זיק מעין חרוד. כן, בודרכי מל-אביב ליפו נפגשתי עם שני בחורים, אחד מהם גבוה והסני נמוך. הנמוך הוא אחיו של ליבא הגבוה מעין חרוד והסני היה אברהם ברוס וולמן, דומני שהוא בן עירו של דוד גרין (דוד בן גוריון).

הצטרפתי אל שניהם אשר הלכו וסוחחו ביניהם על רצח ברסקי ועל המצב בארץ ומפעם לפעם היו מסתכלים בי ומי יודע מה הסבו עלי - הייתי לבוס בתלבושת מן הבית והכפתורים בבגדי היו כפתורי מסי... אותם ימים היו ימי דכאון בארץ ושני בחורים אלה עשו עלי רוטס עצום, ראיתי בהם שניים מטלעי ישראל, היחה זו ראשית התקופה של החורים העמוק של כפר מל"ל שעל יד כפר סבא. הריס עמוק היה אז מאורע אדיר, היו רותמים 15 זוגות מרצות למחרטה גדולה - ואני הלכתי והקסבתי לדבריהם של שניים אלה בקנאה מרובה.

כשהגעתי לגבול פתח-תקוה ראיתייה מוקפת גדר עצי שיטה (אקאציה), לאחר שכל הזמן הלמתי וסקעתי בים של חולות עד לברכי. אני זוכר את זפיקות הלכ שלי כשראיתי את ה"קולונייה" הזו כשהיא מוקפת גדר של שיטה פורחת. בטבור פתח-תקוה, במקום שהיום עומד הסעון, עמד אז צדיק עץ קטן שסימס קיוסק, בין היחה גם לבולים ולעיתונים, ועל הקיוסק הזה היחה תלויה חיבתמכתבים **טגגובה** מה"פוסטה" האוסטרית (אותימים היחה תקופה הקונטוליים) ועל יח כתוב היה בעבריה "היבח מכתבים" - כמובן שלא היה גבול להתפעלותי, ומה עשה הקב"ה למרבה התפעלותי

נוסף לכך שמעתי באותו יום אחרי השקרים תקיעת שופר = ערב שבת היום, התקיעה היא סימן לכניסת השבת ולסגירת העסקים, ואיזה סימנים יותר בולטים לגאולה יכולים להיות מחקיעת שופר, אני שומע שופרות של משה... היה בכל אלה דברים קטנים שנחזרים עמוק בזכרון, ועד היום, כשאני רואה את פתח-תקוה יש לי אליה סנטימנטים... היו גם שני בחי אוכל שנקראו קטיה ובתיה - שתי בחורות שניהלו אותם - ושני בחי אוכל אלה מילאו אז תפקיד אדיר בחיי העבודה במקום. בכורך היינו מגיעים לשם עם כל נצרים ולוקחים מטעם אוכל לעבודתנו : צנון, חלב, זיתים ומשהו לסתיה, משהו כעין הגדוד, הבקבוקים בהם היה הגדוד היו מענינים : היה להם צואר והפקק היה כדור ברזל העל-ידי להיצה עליי היה מסתחרר ויוצא. בתיה זו עברה מפתח תקוה והיא נמצאת היום בבלפוריה - (היא עוד עלולה להזכיר לי זכרונות מאז, בקשר לסכסוך שבין עפולה ובלפוריה)... אם ראייתם את "כנרת כנרת", בודאי תזכרו את היום בורך בעל הטובדק, הקיטק הזה היה משהו מעין זה.

עבודתי הראשונה הייתה בבנין בית שואבה מהירקון להסקייה פרדסים בפתח-תקוה-עין גנים. היה זה מפעל רציני סייסדו בצלאל יפה המפורסם (המנוח). בנו אז עוד בויץ נוסף להרחבת הבנין הקיים - זו הייתה פגיטתי הראשונה עם עבודה ככלל ועבודה פיסיית בפרט. אז נפגשתי עם כמה בחורים שאחד מהם היה חבר המרכז החקלאי וטבימעין גנים שהיו מראשוני הראשונים ומותיקי החקיקים.

מקום עבודתי היה במרחק של טעה הליכה מפתח-תקוה. אני יכול להעיד על עצמי, וחוכל לסאול על כך עדי, כי הייתי פועל מצויין. אתם יודעים, העלייה הסנייה הייתה קצת בטלניה, ואילו את העלייה הסלייטית מחסבים מיד אחרי המלחמה. בן גוריון אומר עלי כי אני עומד על הגבול (מבחינת חריצותי כפועל אי-אפשר היה לסייך אותי לעלייה סנייה) וכמובן שהסבתי לו: צריך לדעת שתי לבוא

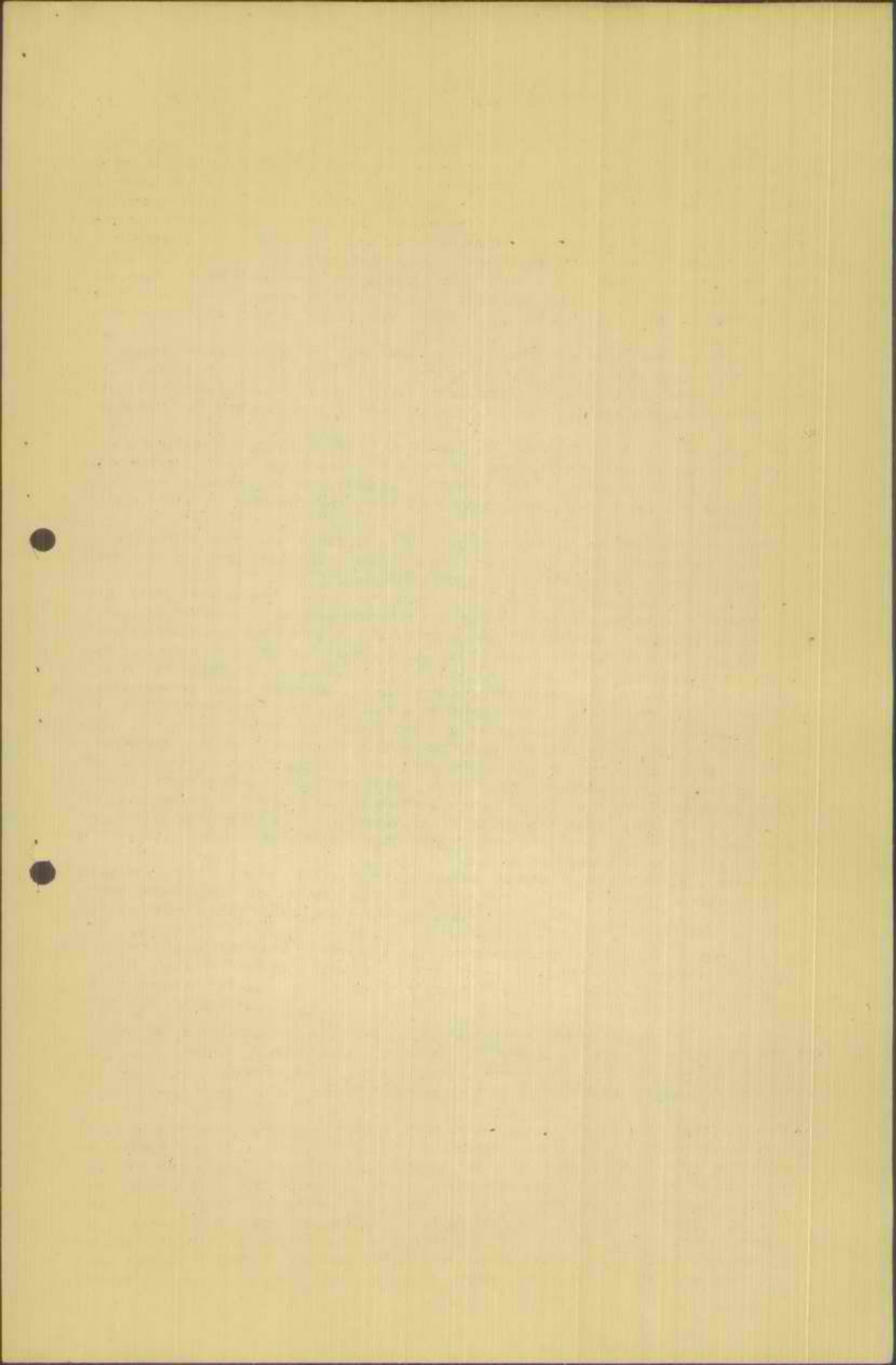
אחד מסלוחת הבחורים האלה הוא שיפרה'ס יש לו בת בדגניה ב' ובן שהוא איש מדע בבוסניקה. שיפרה'ס זה היה ידען גדול בעבריה ואפילו הוציא מילון בעיקר למנחי עבודה וכלי עבודה. אותה תקופה יסדו שיפרה'ס, פוקס וקריגרס קבוצה לכיבוש עשרות והם קראו לי להצטרף אליהם למטרה זו - זה היה 7 - 9 חודשים לפני פרוץ מלחמת העולם הראשונה.

כן, פעולתי הכלכלית הראשונה התחילה עוד בפתח-תקוה בהיותי אקונום של מטבח הפועלים, מה פירוש אקונום באותם ימים? לאחר יום עבודה קשה ומפרך היה עלי למהר למטבח הפועלים כדי לטכור לפועלים קציצות ב"מסליק" (חצי גרוס) ומסע, כפי שנאמר, הלכתי אחרי כבוד לעטרות, עם מאיר רוטנברג שהיה סם דבר באותם ימים. הוא היה רוסי, איש גבוה ורחב, אשתו כוחמת כיום וטיסות סוגות. כשהגעתי ארצה ידעתי שמאיר רוטנברג נחשב כ"מלך המעדר" - היום בוחרים מלכות יופי, ואז בחרו ה"מלך המעדר" - רוטנברג זה עבד בקבלנות, ונוסף לכך היה נושא מחסבים ליפו ובעד עבודה זו הוא קיבל "ביסליקים" וכמובן שלא ויתר על עבודתו במעדר. עם מאיר רוטנברג זה הלכתי לקלנדיה (עטרות) שהמסרד הארציסדאלי או"הכסרת היטוב" רכסו גם קרקעות, טלע כאן וסלע סם, מתוך ההרגשה שצריך לרכוש משהו על-יד ירוסלים, והתחלנו בכיבוש המקום. הייתה אז מחלה מסוימת על עצי הזיתים שנקראת "עין הטום" אלה הם כהמים על הפרז ומכיון שרוטנברג היה "מוסחה לכל" הוא אמר שצריך לנקות את הזיתים במברשות ברזל, וחוף מזה צריך היה לעשות משהו, ולחקוע יחד, ולחפור בורות לעצי הזית. האגרונום אז היה זגורודסקי, המנוח, והיו אז ד"ר טון, וד"ר רופין. קבוצה זו שלנו בעטרות מנתה אז שתי עטרות של בחורים ובחורה אחת - זה היה אז החקן - ואנחנו יצאנו לכבוש גם את קריה ענבים. גרנו אז באבו-גוס בבית ערבי. פעם נסארתי באותו בית להכין ארוחת צהרים לחברים שיצאו לעבודה והתפרים היה מרק מ"בעבלעך", שהנחתי אותם לביסול כמחצית הסעה לפני הארוחה, מתוך חוסר ידיעה שכמות כזו צריך לבטל למחות יומיים... והבחורים חזרו וכמובן שארוחת צהרים לא הייתה מוכנה...

בעטרות גדנו באהל שהיו לו יריעות מסלוחת צדדיו ועם בוקר היינו מתעוררים מסערינו רטוב - לכולנו היו עדיין חלהלים, וביסלנו על זרדים יבשים. זוכרני שפעם הביא רוטנברג אלינו סטודנטיה מסמינר לוינסקי שהיו לה שתי עינים סחורות וסתי אמות סחורות, והיא הייתה צריכה להיות עקרת בית אצלנו...

כאשר החל הגיוס למלחמת העולם היו לנו כמה התנגסויות עם הערבים. באחת הקטנות הרציניות אחם נפצע והועבר לבית חולים, ויניק שנמצא היום בחל עדשים. מכיון שלא היה לנו נסק הוצע לנו לעזוב את המקום וכעבור חודשיים - עזבנו את המקום. ירוסלים כבר הייתה טגווה ואמוץ בהן ממוצא פילט לנו דרך, מה שהיום "דרך בורמה" לירוסלים סם הייתה קבוצה טעיבדה קרקעות של "הכסרת היטוב."

הייתי חבר ועד הפועלים בפתח-תקוה ואחר כך נבחרתי גם למרכז החקלאי של הסחדרות הפועלים היהודיים בסם "יהודה". כשעזבנו את קלנדיה, לשם הגעתי כיהודי, עברנו לכפר אוריה ואמרנו "כאן חליין" ומסע עברנו לראסון לציון וראסון לציון הייתה אז קן רציני של עבודה ערבית ואנחנו אמרנו להסאר בראסון לציון לכיבוש העבודה ולאט לאט נוצר מזה גרעין שנקרא אז "קבוצת עבודה" והיו לנו שני סניפים: אחד בראסון לציון ואחד בפתח-תקוה - היו אלה מסרדים קבלניים בזעיר אנפין ואנחנו קיבלנו עבודה בקבלנות. עבד אז סם ערבי בסם במ טקסה היה להתחרות אתו, ועוד אחד בסם מוסטפה שהיה נרדס בהפסקות. אתם יודעים, אחרי כל ארבעים דקות של עבודה בפרדסנות יש הפסקה ומוסטפה זה היה נרדס בהפסקות אלו... בפרדסים אלה נוצרה קבוצת עבודה שהיא חוצאה של עבודתנו בעטרות ובקריה ענבים, ואחר כך התחילו שנקרות בנו המחטבות על כיבוש החיסבותיה.

ב 1918 התגייסתי לגדוד העברי. היה זה אחרי ויכוחים עצומים בתוך הנועה הפועלים. עמדתו של הפועל הצעיר בענין זה הייתה שלילית, ואז נפגשתי לראשונה עם דוד גריין שאת טעמו שמעתי, וכן עם ברל כצנלסון. הגדוד העברי היה אז במדבר בהל-אל-כביר. אני יכול לציין כי הגדוד הישראלי היה גדוד טוב. היו בו אליהו גולומב, דוב הוז, בייליס, וחדהר. הגדוד נאבק על עצמאות.

כשהייתי בעל "סטרייפ" אחד (טוראי ראסון) אבדתי אותו בגלל הטכס של הנחת אבן הפינה לאוניברסיטה, הייתי אז חבר במסלחת לטכס זה ומכיון שכך הגעתי לישראל וחזרתי לגדוד באחור יומיים ולא די סלליו ממני את ה"סטרייפ", עוד יטבתי בבית-הסוהר בסך סבועיים ימים.

עד להתנדבות לגדוד הלכתי בקבוצה בצוק הזמנים ורצתי להתנהל ובחלקה התיסבה במקוה ישראל ואחר-כך עברנו להתנהל בהולדה כמתיסבים מחדש, הוא-הדין לגבי קריה ענבים, אשר התרוקנו מחוטביהם.

מהגדוד הוצאנו בהקדם, מאחר שהאנגלים לא נתנו לנו להסתחף במלחמה ממש, ומאחר שהחלה אז העליה, ביקש הפועל הצעיר שיסחררו אותנו ואני מוניתי לנהל את המחלקה הכלכלית של הפועל הצעיר.

מאחר שלא כל חברי קבוצת העבודה התגייסו לגדוד העברי, חפסנו הנוותרים מקום להתיסב ולהתנהל בו. על חלק מאדמות דגניה א' עלו חבריה אלה והקימו את דגניה ב'. אני זוכר את ועידת האיחוד של אחדות העבודה במתח-תקוה, כשהלך מאנסי הפועל הצעיר התנגדו לו, ואת הויכוח שהתנהל בוועידת היסוד והפועל הצעיר לא הצטרף אז. אני הייתי בעד איחוד וזה התחיל עוד בסיחורתי עם ברל ועם בן-גוריון. הפועל הצעיר הציע אז הקמת הסתדרות אחת.

היה אז חוסר עבודה בארץ. היינו מעטים אבל היה חוסר עבודה ורע ומוך כשהיינו צריכים לנסוע, אמר לנו וייצמן: טעו דרך פויס והסורו אל הברון - אני זוכר היטב את הפגישה הזאת.

בינתיים נוסדה דגניה ב' - זה היה בשנת 1920. הצריך הראשון להקמת המקום נבנה ב - 1921 ונסרף. בשנת 1922 נחתמה אצלי הקדושה והרביצו בי הינין בכדורים ובזריקות עד שהרופא באותם ימים סתה את"כ יו"ר הסתדרות הרופאים בירושלים, הוא נפטר לפני כשנתיים, אמר לי לנסוע להחליף אותו. נסעתי אז לליסא, אינה וברלין והכרתי מקרוב את הענינים התנועתיים. בשנת 1927 התקיימה נסיעתי למוסקבה. רמז ואני, כחברי הקואופרציה נתבקסנו לברך והיה ויכוח גדול אם הברכה תאמר עברית או לא. בחום אותה ועידה, אמי הייתה עדיין בחיים וקויתי לנסוע לראוהה, התכוונתי לנסוע דרך אודיסה, כדי שאוכל לראוהה, התגעעתי גם אל הסביבה הזאת, ואמנם קבלתי הארכת החופשה שלי, אלא כשנודע הדבר ל"פרוידנט" הוא ביטל היח"ר זה ונתבקסתי לשוב מיד ארצה.

כל אותה עת הייתי חבר דגניה ב'. עכדתי בחריס, הייתי ירקן - אותה תקופה הכנסנו את ה"מודה" של המכנסיים הקצרים - היו אלה מכנסים ארוכים סבלו, ובחלק התחתון שלהם חקנו את החלק העליון... עסינו אז בדגניה נסיונות לגידול ירקות, שלא הצליחו, לכן עסקנו בעיקר בפלחה. זוכרני את ביקורו של ארלוזורוב בדגניה, עם מסקטיו הגדולים, הייתה לנו אז רפת מחמר, צריך עץ ואהלים, ו-2-3 פרות ופרדות אחדות והתחכמו לבנות אז מסך ומתבן - ארלוזורוב הביט אז בנו בעיניו הגדולות.

כל אותם השנים הייתי חבר המרכז החקלאי ועבודתי הייתה קסורה במערכת ובמסכת החקלאית בארץ. אחדות העבודה חלטה אז יותר על הפרולטריון העירוני ולא יכולתי לטאח זאת ורציתי לקסור קטרים ולהגיע לטיחוף רגסות, אבל זה היה רק לאחר האיחוד כשהוקמה המפלגה המאוחדת והתחלנו במריבות עם סיעה ב' המפורסמת: טבנקין, גלילי, ואחרים, ואז ביקסו ממני ללכת למועצה פועלי חל-אביב, והלכתי לזה בדחילו ורחימו - בדיוק כמו סאני הולך עכסיו לקראת מה סאני הולך.

הייתי אז מזכיר מועצה פועלי חל-אביב מטעם מפא"י. במפלגה הייתה אז לסכה מרכזת שהייתה בידי בן-גוריון. בן-גוריון גר אז בחדר אצל אלמנתו של פייבלוט והוא ורמז הם סגרמו לכן ובקסו ממני להיות מזכיר מועצה פועלי חל-אביב.

באותה תקופה - 1929 הייתה התיסבות האלף של הקיסון. אז הוקסו גבת, סריד ורמות דוד, אנסי בניגר היו אז על-יד דגניה. אני טענתי אז שאין יסם מקום לסני יסובים והם נאלצו לעזוב את המקום ועברו וייסדו את בניגר. התיסבות האלף מברמניה הייתה בשנים 1933 - 1936. מברמניה נפגשתי עם אנסי "מכבי הצעיר" והעברתי אותם למפא"י, ביניהם הנן יבור ורניאל לויין שהיה אחד מהרצים המפורסמים בוניה. שם נפגשתי גם עם סירני ולוינסטיין.

המפלגה הייתה אמנם מאוחדת אבל בכל-זאת הרגיסו בחיץ דק והקסוף המאוחד סמר לעצמו עדיין את האימפריה של הנוער, אבל סם התקרבונו.

קטונתי אני - אחת מקצה הטירה - לעמוד כאן ולהספיד את אשכול כראש ממשלת ישראל. עשו זאת ויעשו גדולים וטובים ממני. אנו, חברי קבוצת דגניה ב' חסים בצורך הפנימי להטיח בקול את אטר רוחט לב הקבוצה, לב החברים, טכה קרוב, כה יקר, וכה מעורה ומוטרס היה אשכול בנופנו.

מהצעד הראשון, בהחילת שנות העשרים, בעמק הירדן הסומט, הצחיה והלוהט, באוהל הגדול שבו גרנו כולנו, דרך הבריף הראשון, דרך בית הלכנים הראשון ובניין המטק החקלאי, הלך אשכול, ואנחנו הלכנו איתו ואחריו.

נימים ההם, הארוכים והיוקדים, הלכו החברים בחלם הארוך, חרטו וזרעו, וייחלו לבטם. והיו שנות בצורה קטות ותכופות והספק כרסם בלב, אם זו הדרך, דרך הפלחה החרבה. אז הגו החברים את רעיון המים, סבלעדיהם לא נצא למרחב. רעיונות רדפו רעיונות, וההגטכה נשתלבה ברעיונות והם הפכו למטט, ל"יס" גדול וגדל. ואשכול ^{בוא"ל} ההוגים, המחפטים והמגטימים. והנה הניבו הכרם והפרדס, וגדלה הרמת. ניבנו בחי מגורים ובניני מטק, וקט מטק חקלאי מטט.

זכור לי מסיק הזיתים הראשון עם אשכול, כאשר העבודה שלווה בויכוחים על העתיד בקבוצה ובארץ, איך אנו רוצים שיהיה ואיך נעשה זה ומי יעשה זאת. הרבינו אז בויכוחים על העתיד. על שאלהנו צלחות פח וספלי בדיל והכל פטוט וזיל. אשכול, טאטטט היה בנפשו ואנין טעם, גם בתנאים ההם ביסס ורצה שהזולתן ייהיה יפה וערוך בטעם - והחצר תהיה נקיה ומטופחת. אבק וזיעה לא דבקו בו, ואפילו כבגדי עבודה משולאים היה נקי חמיד ויפה, יפה כמו נבחר מרבבה. וכאשר המטק יצא למרחב, הלך אשכול לחפקידים אחרים. הוא נקרא פעם והלך. חזר הביתה ונקרא שניה והלך. וכאז נתן מכוחו וליחו לארץ כולה. נעים הליכות היה. והיו בו פטטות טובה, וחברות עטוקה וכנה. היחה לו מילה טובה לכל אחד - לכל ילד שפגט בטבילי החצר. הוא ניחן בזכרון מופלא, וזכר כל בן וכל בת וכל חבר מקרוב בא אלינו.

זוכרים החברים איך במלחמת הסחרור, לאחר הקרב על הדגניות, עוד לא נדמו התוחתים הסוריים, עוד עטנו הטנקים בטערי דגניה ב', ואשכול הגיע בדרך לא דרך, לראות מה שלוח החברים, מה עלה להם, עת טחחנו דם, קברנו את מתינו וחבטנו את פצועינו.

זכורחני אחרי מלחמת טטת הימים, בא אשכול הביתה והלך בצהרי המסיין, לנחט את המטפחות הטכולות, את האלמנות הצעירות ואת האמהות הטכולות. כמו רופא טוב ומנוסה, סיחף אותם בבעיות המלחמה, סיפר להם על הרכט הרכ, על ה"יס" הגדול ועל כוחו של צה"ל. הוא עודד אותם ולא רק ניחם. הוא נטך בהם בטחון וגם ניהומים. אחרי התפגזות האחרונות על הקבוצה, טאל אשכול לפרטי - פרטים. ורצה לדעת איך נפל יקירנו הלל קמחי ז"ל, איך היה הדבר. ועוד באותו יום הטליסי האחרון שלו, טווחנו איתו טלפוגיה בטעה לילה טאוחרת. הוא רצה לדעת איפה היו הפגיעות בהפגזה האחרונה, איך מסודרים הילדים והחברים, היט מקום לכולם בטקלטים, עוד החלוצץ כדרכו ויעץ לנו באידיט להתפלל "קריאת טטע" לפני השינה, למען להיוו בטוחים יותר - עוד הבטיח לעזור לנו בתוספת מקלטים. ולמחרת בבוקר כבר לא יכול היה לעזור לנו - איט לא יכול היה לעזור לנו.

כאשר אטכול היה מגיע הביחה, היה הבית לופס הגיגי. ת. הוא היה נכנס לביחה וכדרכו מפזם ניגונים חסידים, מנגינות של תפילות עוד מבית אבא - והניגון היה חרישי כמו תפילה. אז ידענו - אנו השכנים - שאטכול הגיע הביחה. החגים עם אטכול היו זורחים ויפים, החגים בלי אטכול יהיו לנו כמיוממים.

אטכול לא ידע טנאה מעודו. לא היחה טנאה בלבו לאיס, אפילו לא לאלה שגרמו לו כה הרבה צער. הוא הצטער על טכך נפלו הדברים, אך לא נמר ולא טנא איס. בלבו החם והישר לא היה מקום לשנאה וטינה ולרשיות נקם.

מדינת ישראל היכון לעד. עוד רבים יהיו ראטי מטלה. לכל אחד יהיה פנקס פתוח ויד רוטמת, אך מי יודע אם יהיה לנו פעם ראס מטלה סיקרא לעמו: "קינדפרלאך" וטכל בני עמו יהיו לו בכניו וילדיו.

יחסות גדולה ירדה עלינו. על ביתנו טורה ההרגטה טאבא טלנו הלך מאיחנו ואנו נחייחטנו מאב. אנו מכבדים את רצון העם, טבהר מנוחה לאטכול, על הר הרצל, בין גדולי האומה, אך היחסות טלנו גדולה טבעתיים: נחלתו כביו-העלמין טלנו בדגניה ב' נטארה פנויה.

בתנחם עם כל אבלי ציון אמן

מלכה רם

מסיבת אנשי דגניה ב' לכבוד אטכול - הכנסת 26.6.63

אטכול: טוב להרגיט בטעה בזאת יד רעים. לבני אדם יכולות להיות כמה אהבות, אך זכות גדולה לאהבה ראטונה, טהיא עמוקה ומוטרטה יותר טכל טאר האהבות, וזו דגניה ב'.

אני מודה טיט בליבי נקודה רכה וחמה לפתח-תקווה, טס עבדתי יום עבודתי הראטון.

דגניה ב' וחבריה, זה ראטיה האון, בדרך ההתיטבותית, חזון בנין הארץ, אותה הרגטנו ביטוב הקבוצתי. תמיד חתך משהו בקרבי על שבתוקף הנטיבות, חל ריחוק.

לא פעם בדרכי הציבוריות, כטעמדה בפני בעיה, הייתי מנסה לפתור אותה בעזרת - איך היו פותרים זאת בדגניה ב', כמו שאנטי "הבימה" היו טואלים עצמם, איך טטניסלבסקי היה פותר זאת.

אכלחי לחם מתנורים הבים, אך אלוהים יודע ועד, מעולם לא נדחקתי מענין לענין. תמיד, לאחר טנכנסתי לענין, היו באים ומוציאים אותי לענין יוטף, וטן גח הפעט. חרדתי כבר טנתיים ויותר, מהיום בו ילך בן-גוריון כי ידעתי טהאטא יוטל על כחפי. זה טטא כבד, מסנו אני פוחד, ולכן טוב לדעה טיט באיזה טהוא מקום ידידים, מקום טהוא מקור כל הכוח הזה.

רצח המקרה שגם ד"ר פדה וגם כותב שורות אלה עבדנו, כי יותר זמן ומי פחות, כרופאים בעמק הירדן וביתו של הרופא והמרפאה היו בדגניה ב'. מאז עברנו דרך ארוכה של 33 שנים כפרך. יכולתי להכיר את אוהב האדם, אוהב החיים ואוהב העבודה לוי אשכול שקולניק דאז. בימים ההם היה וכוח גדול להטאיר את עמק הירדן ממוצל בין חצי תריסר קבוצות (כנרת, דגניה א', דגניה ב', בית-זרע, אפיקים, מסדה, טער הגולן ואסדות יעקב) או . אולי יש לנסות ולאחדן; קדיש לווד, שמעון הכט ולוי שקולניק, כולם חברי דגניה ב' היו נוטאי דגל המיזוב. אמונתו זאת סאפטר לפטר בין טבעוני כנרת, צמחוני דגניה א' ואוכלי הבשר של דגניה ב', - היחה סימן ההיכר באישיותו.

המסתכל בתצלומיו, מימי צעירותו, יכיר בארשת פניו של אז, כמו של הסנים הבאות, טאלה פני אדם טוב-לב ואוהב הבריות.

ומים הוא אהב, ואין פלא בדבר, טדוקא בדגניה ב' חי גם טמחה בלאס ומטס התחילו הכניות הסקיות הטדות במי-הירדן. וכאטר התקרבו הימים טהוא היה ראט מחלקת ההתיטבות, יגא מגדר של תעלה מים מן הירדן למטקי עמק הירדן, וחתר לפתרונוט מקיפים הרבה יותר.

את ההיסוסים לגבי התיטבות באיזור מלריה הוא לא כיבד; כי מדוע מותר היה לראשונים לחלות במלריה ואסור לאחרונים? אף כי נסה להעלות אחרונים לדרגת ראשונים, בכל זאת הראה מידה רבה של סלחנות כלפי סוטים מקו הראשונים; וסלחנות זאת הפכה לחקופת מה לסם דבר, אולם לא אשכול האדם אטר יתבייש לגלות את אטר בלבו, וחהא זאת אפילו חולשה או חוסר עקביות. כשרונותיו כמאחה קרעים בלטו כאשר נתגלו קטיים להרכיב ממטלה, פעם ועוד פעם בעה טדוד בן גוריון היה ראט ממטלה. כל אלה יזכרו לטובה, בעה טעם מותו הפתאומי נחהווה חלל מסוכן. אדם אטר לבו לא פעם החמרד, ואטר ידע על כך ובכל זאת עשה יום ולילה בטרות העם והארץ, כדין חייל היוצא מול אט אויב ולפי צו פנימי. ואשכול מה מוח גבור.

יחד עם כל עם ישראל בכל קטנות העולם אנו מרכינים ראטנו בפני אדם אטר מסר את חייו למען יחיה הדולה. וחהא גבורה זאת סמל לנו, המופקדים על טטירת היחם של רבבות רבות של חיילים ואזרחים, זקנים וטף, נעלה את מעקינו יום-יום אל דרגת הרגטות המתעוררים בעה צרה ואסון, לכל נעטה רגטותינו פלטהר.

זכרו יטטר בלבותינו ונכבדו במאמצים להקל על הדולה.

ד"ר טיבא

דגניה ב' 8.6.67

מברק שנשלח לראט ממטלתנו הברנו לוי אשכול.

כל בית דגניה ב' מברך אותך, צה"ל והמטטלה אטר פארו אוחנו בעיני העולם כולו. ייטר כוחך!

התרגטנו עד דמענות מרוב טמחה בטמענו את קולך מהכותל המערבי.

באחת משבתות שבט תרע"ד 1915 ואני חדשים בארץ, חבר פעיל במכבי, עוד בהיותי בחו"ל ספלתי ביסוד של מכבי בעירי. אחרי שחק כדורגל, חבוט חרבוט אדום - נכנסתי לסחוח כוס תה ל"קטיה בתייה" - בית קפה ע"י הפוסטה ובורסה העבודה המפורסמת בפתח-תקנה - ניגט אלי חבר יודקובסקי ואמר לי:
- בוא פקוטסקי, אציג לפניך חבר חדש המדבר יפה עברית.

נגשתי אל אחד השולחנות שלידי יסב בחור כהה פנים, מגודל גוף, לבוש חולצה טחורה, כחולצה הסטודנטים ברוסיה. הוא הוסיף לי ידו ואמר: - שקולניץ. הצגתי עצמי והתחלנו לסוחח ולהתחיל איש על קנקן רעהו. טאלתינו:
- כמה זמן אתה בארץ?

באטר דיבורו הרהוט, בעל ההברה הספרדית הנכונה עטה עלי יוזום יל ותיק. אמר הוא:
- ירדתי אהמול מהאניה. הופתעתי נעיםמה מהבחור. טאל הוא:
- ואחך כמה זמן אתה בארץ? עניתי:
- כחדשים. פתאום הרים את ידו והצביע על התרבוט שלי.
- וכבר "טרק". נעלבתי קטות. התרבוט סיפל את מסירוהנו לתורכיה סנהנה מקלט לפליטי ספרד ואף היום נכנסים יהודים לארץ, אם גם בעזרת בקסיט, וקרנים קרקעות, אם גם על סם נתינים תורכיים, אבל בונים את הארץ והיא תהיה שלנו. הן כך הורה לנו מנהיגנו הנערץ - הרצל נטמתו עדן. והנה עלבון כזה לתרבוט. לא עניתי. כי חשבתי שלמרות שפתו העברית הצחה אין הוא בקי בהלכות ציונות וכנראה טלא קרא את ה"ייברייסקאי ד'ידן" - חיי היהודים, ירחון בשפה הרוסית, בטאון הציונים הרוסים. עברתי לפסים אקטואליים יותר.
- היש לך מקום ללון, או חדר?
- כן, מקום יש לי. הנה אני יושב עליו.

צחקנו, אבל חסתי יס לסדר את הבחור, המדבר עברית-ספרדית צחה, אם כי אינו סאמין בתורכיה. אמרתי:
- בוא אלי, חדרי יספיק לטנים.
- ברצון, הטיב.

יצאנו מ"קטיה-בתייה" לכוון חדרי, טלא היה בריחוק מקום. בדרך הרהרתי אודות מיטה, מזרון וסמיכה. הבחור החזיק בידו משהו מפוקפק, ספק מזוודה ספק הבילה. כטעברנו ליד חנות של סטרכילביץ - בית-מסחר לעצים ולמצרכים אחרים. אמרתי:
- נכנס ונקנה לך מיטה.
- איזה מיטה אתה מתכוון לקנות לי? טאל הוא. השכתי:
- תראה כבר. ולסטרכילביץ אמרתי:
- נחוצה לנו מיטה לבחור הזה. הוא חוש. זה אך הגיע.
- בבקשה, בבקשה. אצלי כל החדשים קונים את הסיוות וכל מה שנחוצ לטם.

הוא הביא לוח עץ באורך של ארבעה מסר ומסור. אני הייתי אז סומחה במסירת לוחות לארגזי תפוחי זהב. ניסרתי את הלוח לטנים. סטרכילביץ הביא לנו ארגזים הידועים אז בטט ארגזי נפט, אח"כ הביא מחצלת נוחה מתוצרת החולה. - הרי לך כל המיטה, אמר. שקולניץ עמד ולא פצה פיו. איני זוכר מי טילם עבור כל הריחוט ה"מודרני" - אני או שקולניץ. המחיר אז לא היה גבוה.

באנו לחדר. סדרתי על יד הקיר מול מיטתי את מיטתו של שקולניץ. הוא סהרע עליה, טלוא קומתו הגבוהה ואמר: - די טוב. לא ציפיתי גם לזה ילוטבי ב"רטורן" טלכס. דע לך, אין לי כעה אף טרוטה. הטבתינו:
- אל דאגה כל מסורך עלי.

אני הייתי כבר מסודר בעבודה. הפרוטה היתה מצויה בכיסי. באטר נסירה חלוחה, אם גם הייתה קטה מאוד, הכניסה כפליים מעבודה במעדר, טלא היתה גם היא קלה.

אחרי יומיים יצא שקולניץ לעבוד בבנין "ההסקאה" ב"מיר" אצל שיפרא"ס, ביציקת בטון. כיום הראשון חזר עין ומרוגז. אחרי סהתרחץ ואכל, טאלתינו:
- איך היתה העבודה?
- העבודה היתה טובה, אלא איני יודע למה הטסגיה צעק עלי כל הזמן "יאנקל מיט די מייטקס".

צחקנו טנינו. אני כבר הספתי להכיר את המסגיה וידעתי את ההומור הטוב שלו.
אמרתי לשקולניץ:
- הוא בסדר, הוא בחור טוב. הוא "פועל צעירניק" טוב.

רק לאט לאט נכנס סקולניק לעבודה. ובנראה שטט, בבנין ההטקאה הספיק להתמחות בבעיות המים, טאחרי כן הראה את מומחיותו בהן בהנהלת "מקורות".

הנה, כמו סאטריס, - טלה לחמך על פני המים.

יוסף אבידור

אח יומי הראסון בעבודה בארץ ובדגניה עייתי במחיצתו. שנינו יצאנו לערס אלומות, מקציר המאלכת. מהבקר עוד הסתדלתי לא לפגר אחריו. אך כעבור טעה-עבודה נוכחתי טאם אעבוד בטמפו כזה, כמוהו, לא אוציא את יומי - נכנעתי והאטתי את הקצב. הוא כל הזמן טידל אותי טאל לי לרוץ אחריו ובכל טעם היה בודק את אצבעותי. עד מה העמיקו חוסי האילום בהם וטלא אחזור הביחה עם ידיים פצועות. בזמן מנוחה האוכל היה חוקר אותי על המצב ברוסיה, על הנועה החלוץ טם ועל תלאות נסיעתי.

מקרה הכרות שני, טנחרת במוחי חזק, היה כעבור זמן מה. בטיחת הקבוצה באחד ההדרים טל הבית הגדול למטה, טהיה אז עוד בבנינו. הנו על קניית פרוח, הרחבת הרפת, ומזה הסתרבב דיון על גודל הקבוצה. אטכול ז"ל הביע את דעתו טיש להרחיב את המטק ולקבל חברים חדטים. אני טעוד ירוק הייתי שחפתי את עצמי ג"כ בטיחה זו, טהיחה הטחתפות בתולים טלי בעניני הקבוצה, והבעתי את דעתי בעד קבוצה טגורה, אינטימית. ורבה מאד היחה פליאתי טעוד באותו ערב הוא עלה אלי לעלית-הגב, טבה התגוררתי, הסביר לי את הדרך טבה הוא חוטב הקבוצה צריכה ללכת ולטכנעני בצדקת דבריו.

בקורו אז אצלי הטפיע עלי מאוד, כי עליכם לדעה טהדיטטנץ בין ירוק וותיק היה אז עוד יותר חריף טטהיום. אמנם הוחק נמדד אז רק בזנים מספר ואפילו בחודטים, לא כמו היום בעטרות. אך המרחק בין הירוק והותיק היה אז רב טאוד. והנה חבר מהותיקים מוצא לנתוץ לחפס אחרי "החלוץ" הירוק לשכנעני בדרכו הוא. מדות אלו טל התחטבות בכל אדם וטל טכנוע היו מקרי היסוד טל אופיו.

התהודה להעדרו טל אטכול מאתנו היחה חזקה מאוד ביטוב, יותר מאטר לכל אדם בעדר טיפד ליד הגה מדינתנו. חושבני, טהטיבה לכך היא לא רק נקיפת הלב טל אלה טהטילו טפס בכותרו, והרהורי מצפון טל אחרים טלא הגיבו די על הביקורת כלפיו, אלא החרדה טל הצבור על כל טכבותיו, טמא לא יפצא המחליף טיטכילו כמוהו לנוט את טפינת המדינה בעולם הסוער טמטביבנו.

כי מחונן היה האיש במתי תכונות טהן נדירות מאוד בעמנו וככה במנהיגיו והן: כוטר המעטה ורדיפת הטלוס. עמנו הוא עם הספר, עבד למילה הכחובה וחסיד טל כל פליצה נאה ויפה. אנו מצטיינים בהרבה דברים ומעט מעטים, אפילו המדע והמחקר טלנו מיועד יותר לטמו מאטר למעשה. זה פגס טרכטנו בגלותנו הארוכה ועוד הרבה דורות יעברו עד טנטחרר טמנו.

בצעירותי תמוה היה בעיני הדבר מה ראתה תורתנו טפארה את טטה בכה הרבה מדות טובות עליונות ודוקא טללה ממנו את תפארה הדבור. אך במרוצת חיי למדתי כי הטכילה התורה להבין לרוח-העם ומטה טנועד לטאת עליו את כל טרחם, טטאם וריבם, להובילם במדבר, לדאוג ארבעים שנה לצרכיהם ולעשות מעט-עבדים בני חורין. לא יתכן היה לחוננו גס בקלות-טה. זה ודאי היה פוגס בטליחותו.

אטכול, טיניקתו היחה מערכי חנועה-העבודה ומרעיון הקבוצה, הטכיל להבין טאין חזון בלי הגטטה. אין יוצרים עם רק עם חזון ערטילאי, אלא יט לעטוה, ליצור דברים, עובדות, להתעסק בכל זוטות החיים טמטביבנו, כמובן תמיד לאור הטטרה הנטגבה. כל טרטת חיינו רצופה מפעלים טעטים טהם הביאנונו כיום עד הנה.

אך לא פחות חשובה היחה תכונתו הטניה. אהבת הטלוס, ההקטבה לזולה, הטכנוע והאפטרות לחיות בטלוס גס עם ידידים ואויבים.

אלו הן מדות טלא חוננו בהם טטר-אומתנו. עוד מימי הילדות חרותים בלבי זכרונות אלו. כערב תמעה-באב, לפני אמירת הקינות, היה טבא לומד אתי את אגדות החורבן - קטצא ובר קטצא חרבה ירושלים. לא חרבה האומה אלא בגלל שנאת חנס טהיה בה. ומום-זה בין-לויה הוא לנו כל ימי גלותנו הארוכים. נוקטים וקפדנים אנו. מוכנים להרוג ולהחריב את עצמנו על קוצו טל יוד.

חרי אפילו כאן בארץ כל מלה טנזרקה לחללנו, כל הלכה טנקבעה אי-מעם, כל פרטה עלולה

למוטט מה שנבנה בעמל כה רב. ופנה רוח אחרת נטבה במחננו, רוח רעננה, פרטיות מחלכנות, ידידים ואויבים יוטבים יחד, מבררים עוד ועוד פעם, בצורה נאה ובלב נכון, ומגיעים למסקנה כי אפשר לסבת וליצור יחד ולהוציא את כל המרץ לא לויכוחים אלא לעשיה ממש. ואם יט להכריע בדברים הרי-עולם, מכריעים יחד וקובעים בצותא.

רק לפני שנים מספר צריך היה להיות אופטימיסט גדול ומחונן בדמיון עטיר, לחזות את אחד תנועת העבודה והממשלה המאוחדת. ובל יגידו טרק סערות הזמן תוללו כל זה. היו בהסטוריה הארוכה הרבה זמנים קשים. וגם בעבר הלא רחוק, כשהחרב כבר החכה בצואר והאחוד של האומה אולי יכול היה להציל מה-סהוא והוא לא קם. אטכול בחזונו, באורך רוחו, בסבלנותו הרבה ובפטרנות, הנחיל לנו כל זה והובילנו עד הלום. הזכרתי כאן פטרנותו. יודע אני שחכמי המעריב והארץ הוקיעו מדה זו שלו אך בכח פטרה נכונה מקימים טלום-בית, ואפשר גם לזכות בשלום-עד טכה זקוקים אנו לו.

יוטבי קרנות-דיזינגוף והמתימרים ביידע, לא נראה היה בעיניהם, טמאחורי דוכן הקציצות והגזברות בקבוצה, נלקח הוא להוביל את האומה בטעה קטה זאת. אך נא יטימו אלה על לבם כי רק בערכי הטחוף, ההחלכות, נוכל להוביל את העם לנצחונות ולהטגים להבא. הקבוצה ואנטייה שהיא הוציאה טחוכה, לא אכזבו, לא בספר, לא בחקלאות ובחעטיה, לא במלחמת טטת-הימים ואנו מקוה טגם באחגרים להבא היא לא תכזיב. דנים עכטיו במוסדות להציב לאטכול מצבת-עד. דומני שהמצבה הכי יפה טאנו יכולים להקים לכבודו, - סיחרוט כל יהודי בלבו תכונות אלו של אטכול ויטתדל לנהוג לפיהם בחייו.

נהוג בעמנו כטנפטר אדם אפשר לטטה חפלה לפני הכל-יכול. תפלתי לטר-האומה היא: טטטלא מקומו, בבואו להכריע בטאלה גורלית ומכרעה, יטים נא רגע ללבו את זכרו של אטכול ז"ל ויהרהר איך הוא הטנוח היה מטפל בבטיה זו ובחיזו צורה היה מכריע בה. טמו ינון לתמיד בין גדולי אומתנו ואנחנו, טזכינו לחיות במחיתנו, לכבוד זה יחטב לנו עד רגענו האחרון. יהא זכרו ברוך.

נתן טלע

ה מ ג ע ש ל י א י ת ו

לראטונה ראיחיו בגדוד המצרי בלוד. הוא הגיע לטם עם היים טורר ז"ל להרצות מטעם "הפועל הצעיר", אך מאנטי "אחדות העבודה" דאז טטעתי אומרים עליו טהוא אחד מאנטי הפועל הצעיר שאפשר להדבר איתו.

כעבור טנתיים בערך ואני עוסק בבן-טמן בנסיונות הטבק. החלטתי לעזוב את בן-טמן ולחזור לעמק חרוד לקבוצה גבע. באחד הימים בא אלי נחגה של בן-טמן, ה" טבט, ובקט ממני לנסוע אתו מיד לנחלת-יהודה. טם מתקיימת מועצה חקלאיה וטקולניק רוצה לדבר איתי. באהי לנחלת-יהודה ונפגטתי אתו. הוא דבר על לבי טאלך לדגניה ב", היות וטם איזור טטרם נחקר כראוי ויש טם הרבה מקום ללימוד ולעבודה מעניינת.

אמנם טנה קודם לכן בקרתי ביום קיץ חס בוודט אב בדגניה. האויר בער כאט. העמק הטטות וההרים מטביב היו צהובים וצחיחים, רק על הירדן מטט היה קצת ירק וטביב חדר האוכל של דגניה היו עצים מעטים. נזכרתי בנוף ההוא. ראיחיו בו אהגר - והטכמתי.

כעבור טבויעיים הגעתי לדגניה ב". טקולניק עבד אז במרכז החקלאי והיה טגיע הביתה לטבתות. מציאותו בבית היתה מורגטת מאד עם בוואו. טטתחף פעיל היה באסיפות טוצ"ט וכן היה למרכז גם ביתר טעות טהוחו. לקראת האביב החליטה הקבוצה לבדל אבטיהים. ולחקופת גידול האבטיהים התפנה מהמרכז דבא הביתה לעזור. עובד היה יחד עם כולם, ובעיקר היה מטסטר להטקאת אותן החלקות אטר היו לנו מי-זרם עכורן - את היתר היינו מטקים בפחים.

דגניה ב" קבוצה הפועל הצעיר הייתה, אבל לא קבלה על עצמה ללא סייג את החורה של כטנה ואיכות בקבלת חברים ובפיתוח הטסק. מדי פעם הייתה טטחת לרמץ מחפרצת להבונת קטנה של התנגדות לטמפו המזורז של הקבוצה. והוא היה זה טבכוחו היה אז לייטר את ההידורים. הוא עודד פיתוח-ענפים, יוזמה, לימוד ובעיקר עודד קבלת חברים נוספים ואפילו בקבלת חבורות נוער היה ליברלי יותר מאחרים.

לימים טקע יותר ויותר בענייני הסחדרות הפועלים החקלאית, בעיקר בענייני מים ותתייטכות האלף. בימים ההם היה אצלנו חלוץ כהכטרה וטמו טטחה בלאט. הלה בעל דמיון

רב היה בנוגע לאינטנסיביות של ארץ ישראל, ומחוץ להיסתם הסינית בגידול היטה, חולם היה על מים רבים שביכולתם להוציאו את הארץ ובעיקר את עמק הירדן, מסממונם. הקבוצה אחוזה הייתה בקדחת הפיתוח על ההתקאה. גלעדי ז"ל, לאחר סיכום של ועדה מומחים על קיום אפידורם ריאליות להתאים גידולים בדגניה ב' לניצול מלס - מאוח דונם הלחין, מתחיל בהיכנון ההתקאה הגדולה - 300 דונם ! !

בינתיים חוזר בלאס ובידרו תכנית אקבדוקט בגרביטציה, העלולה להזיל את מחיר המים פי ארבע ולהקטין את ההוצאות להקמת דונם בודד במידה מרעה. בעזרת תקציב ההתייחסות של בית - זרע והתוספת של "ההתקאה הגדולה" של דגניה ב' וא' ניגשים לביצוע האקבדוקט.

באחת השבתות בקיצי תקולניק לבחט אתו לקבוצה כנרת בכדי להכניע את בן ציון וגם כנרת הסתתף בכנין האקבדוקט והנאל את המים להקאה כוכבני. זמן רב ייבנו עם בן - ציון ז"ל ותקולניק פען שלא יתכן הכנרת לא הסתתף במעל זה, ובאם אין כסף לכנרת הוא מוכן להמציא את הסכום הזה מטעם המרכז התקלואי, אולם הסכום לא הועיל, וה"כ אמנם קבלה כנרת מקום באקבדוקט ב"חסד" ול"חסד זה סומף גדול היה תקולניק.

ככל פעם כשהיה מגיע לקבוצה היה מווחה על פרויקטים רבים בהתייחסות - בפיתוח מפעלי הקאה. זכורני התכנית הנועזת של העברת מים מאיזור לאיזור החחילה באיזור כפר הסידים וסופה במפעל המים הארצי. חלק מהדגירה של תכניות אלו עברו את הקופה דגירתן בחיתוח אצלנו.

עם קום המדינה והתקשרותו לתפקידים אחראיים היה עדיין ממתיך את התייעצויותיו עם הברית בדגניה ב' ונעזר היה בהרבה בדעתם. בעניני חקלאות כשהיה חר החקלאות וגם אח"כ כחר האוצר היה מטיח ומקטיב לדעת הברית כסמעות ז"ל.

הקשרים שלו עם הקבוצה היו קרבים של יניקה והפרייה הנורית חרדה אחראית - יהיה זכרו ברוך.

הירשפלד

את חברנו אשכול - תקולניק ז"ל אזכור עוד מתקופת מלחמת העולם הראשונה ותוא אז חבר ועד פועלי פחה - תקוה. בפחה תקוה דאז היה מרוכז ציבור פועלים די נכבד שסצאו את מהייתם בעבודה בפרדסי האכרים. עם מרוץ המלחמה נפסק יצוא ההדרים לחו"ל וכחוצאם מכך גם נפסקה רוב העבודה בפרדסים. קשה בעיקר היה מצב הפועלות.

אשכול החליט לעזור לסדרון בעבודה. הוא התקשר עם אמר פחה - הקואי שהיה לו יומה אזימה ב"מיר" על שפת הירקון. עלה בידו לפחה יומה די גדול לגידול ירקות והעסיק בעבודה זאת מספר לא קטן של פועלות והקל ל"י כך לא במעט על הרבה משפוחת יהיו זקוקות לכך.

הוא גילה יומה רבה בפחה מקומות עבודה וחטסוקה עבור פועלים רבים בפחה - תקוה ובסביבה במרץ רב פעל ביסוד קרנות ובמתן הלוואות לאכרים נזקקים ואחד להם ע"י כך להח עבודה לפועלים יהודים בפרדסים ולצמצם את חוסר העבודה במוצאה.

במיוך תקופת מלחמת העולם הראשונה עברו עליו גלגולים רבים עם סחרורו מהגדוד העברי הגיע לדגניה ב' עם ראשונה. התחיל במרץ רב לפסוק בראגות היום - יומיות של הקבוצה - והן היו אז לא מעטות - היה אז הכרה לדאוג לעבודה מכניסה לקיום היום - יומי - לתכנון את צורה הנקודה ובניניה - לדחוג למצב הבטחון, שהיה אז רעוע מאד בסביבה. שתי הדגניות היו אז שתי נקודות בודדות בעבר הירדן המזרחי, ובמתי הנקודות גם יחד היה קומץ קטן של הברית, והמצב הבטחוני דרס הגולה מהירה של נקודות אלו. ידו של אשכול היה בכל. הוא לא נרתע מכל מאמץ פיזי ומחכתי.

במיוך המיטיים והמט סנותיו בארץ, הוא מלא חסריות חיובית לרוב, הן בהסגרות, הן במסדות לאומים ארציים וממלכתיים, ונכאר נאמן גם לקבוצתו, שלווה אותה מראשית ימיה, סתף עצמו במאורעות חיים כשופים וכקאים, זמן רב נרבים בהטרוננו. חבל על דאבדין ולא מסתכויין.

יהיה זכרו ברוך בתוכנו -

נחום רוזנפלד

א ט כ ו ל ה כ ו פ ר . . . (ש ה " ט)

"איש על העדה, אשר יבא לפניו ואמר יבוא לפניו ואמר יוציאם ואמר יבואם (במדבר כז יז) - כי המנהיג האמיתי צריך לא רק להוציא מהרע את המסתופפים בצילו, אלא גם להביאם לטוב. (בעל הדומי הרי"ם)

חמישה חלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי ... אמר להם: צאו וראו איזו היא דרך טובה הידבק בה האדם. רבי אליעזר אומר: עיין טובה. רבי יהושע אומר: חבר טוב. רבי יוסי אומר: סכן טוב. רבי שמעון אומר: הרוצה את הנולד. רבי אלעזר אומר: לב טוב - כמובא במסכת אבות. ודורסי רשומות: אשכול - איש שהכל בו כנ"ל.

סנינו: כל האשכולות - הנסיאים והמנהיגים - שעמדו להן לישראל מימות משה וכו' לא היה בהן שום דופי, חוץ וכו'.

מסופר על אחד מראשוני האדמו"רים החסידיים, שצוה לפני מותו לקברו על גבעה נישאה. מסט יוכל להזקיף על עתו והתכין ילום ביניהם אחר מהיו במריבה מנושכת - אם לא חזרו לסורם, להזקיף ולספור ...

על ר' זירא - זה כמעלה לארץ ישראל ולא מצא מעברה לעבור, אחד במצד ועבר, חבל בו גדולה חיבתו לארץ - קונן המקונן:

ארץ שנער הרחה וילדה
ארץ צבי גידלה מעטועיה

"אוי נא לה" - אמר רקת
כי אבדה כלי חמדה

ליקט מ"ה

1400

1400

1400

1400

1400
1400
1400
1400